

HISPANIAE ILLVSTRATÆ

SEV
RERVM VRBIVMQ. HISPANIÆ,
LVSITANIÆ, ÆTHIOPIÆ ET INDIAE
SCRIPTORES VARI.

Partim editi nunc primum, partim aucti
atque emendati.

*Quorum Seriem sequens post Praefationem pagina
exhibet.*

TOMIS ALIQVOT DIVISI.

Operâ & studio
DOCTORVM HOMINVM.

Accessit rerum memorabilium & verborum INDEX copiosissimus.

F. N. 820.

FRANCOVRTI
Apud Claudium Marnium, & Hæredes
Iohannis Aubrij.

MDCIII.

Cum Gratia & Priuilegio S. Caf. Maieft. ad decennium.

Prunapassa.
Amygdala.
Pinei.
Castanea.
Glycirryza.
Anisum.
Caruis.
Anethum.
Cuminum.
 10 *Corianon, siue Coriandrum.*
Thymni saliti.
Balena salita, atq; earundem oleum.
Suberum codex.
Galle.
Bacca laurina.
Hyacinthi.

Gagates.
Iaspis.
Alabastrum.
Corallum.
Coria hircina.
Spartum.
Pelles multorum animalium ad vestes suffulcien-
das.
Aurum.
Ferrum.
Chalybs.
Stannum.
Minium
Argentum viuum.
Fructus quoque diuersorum generum saccharo
conditi.

PRO HISPANIA AD VERSVS
MUNSTERVM DEFENSIO.

20 **E**X hoc, charissime Nanni, videre est Hispaniæ fertilitatem, quam hisce verbis Munsterus, egregius Michaelis Villanouani imitator, ad Galliæ comparationem ita describit. Qua in re facit, vt suspecti iudices, inuidia, vel muneribus, vel odio obæcati, soliti facere sunt, qui vera cum intelligant, falsa tamen pronunciant, dum inquit in suo Ptolemæo, vt eius verba referam: Mercatores ex Hispania in Galliam deferunt sericum, & omnis generis pannos, lanas, crocum, faccarum, orizam, oleum, alumen, grana tinctorum, &c. ex Gallia in Hispaniam frumentum, lineas telas, filum, pastel, libros, & minutiora alia mercimonia plurima, vt gladios, specula, acus. Concedamus Galliam mittere frumētum (quanquam id raro contingat) cum potius id Germaniæ Orientali debeatur, cuius frumentum nauibus Batavorum ad littoralem Hispaniam, eamq; Oceano attiguam subuehitur. Hi enim inuectitia annona ab hinc annis 25. plus minus vsi sunt. Ad mediterranea Hispaniæ exoticum frumentum non peruenit, certe pro singulis culeis ex Gallia, singulæ holcades frumento onustæ ex Hollandia appulerunt: Tamen demus hoc Munstero & præceptoris suo Villanouano, vt vera sint quæ dicunt: quid, an non ex ipsorum verbis apparet, Hispaniam Gallie plus impertire, quam Galliam Hispaniæ? Miror autem, cur, dum agrorum fertilitatem vtriusq; prouinciæ inter se confert Munsterus, asseuerat Hispaniam vini, frumenti, & carniū copia à Gallia vinci. Vbi (vt de hac Galliæ vbertate disceptemus) auditum est, aut visum, ex Gallia in Hispaniam vinum deportatum esse? nisi forte ad confinia Cantabriæ, & id raro, quippe cum ii magis amplectuntur Hispanicum, etiam dilutum, quam Gallicum merum.

40 Prodeat nunc Gallia Belgica, ac Anglia, Irlædia, & Scotia, simul cum Noruegia, Dacia, Suecia, Moschouia, Russia, Liuonia, Lituania, Prussia, ac tota orientalis Germania, nec nõ Hollandia. & testentur quid vini Hispanici in ipsarum finibus absumatur. Deinde si iã ex Gallia in Hispaniam frumentum, vt vult Munsterus, inuehitur, id non ex natua malignitate soli, sed ex adspectu, vt aiunt, astrorum accidit, quæ hostiliter ab anno 1516. ad hunc vsque diem, morbis, cædibus, calamitatibus, prouinciam affligerunt, alioqui fertilis est Hispania, vt testatum antiqui scriptores reliquerunt. Et vbi hæc sæuities siderum mitigata fuerit, petent à nobis Galli frumentum, vt antea soliti fuerunt facere. Hoc credo ignorasse Munsterum, Gallos à nostris crebrius, quam nos ab ipsis, olim frumentum expetisse. Nec hoc tempore peregrino frumēto indigeremus, si omnes (vt in Gallia & aliis prouinciis fit) Hispaniæ partes quæ coli possunt, colerentur. cuius enim vbertas tanta est, vt maiori anni circulo mediastrini atq; plebei homines, ex syluestribus fructibus, melle, herbisq; laute victitare possint: quæ reseos parum ad agriculturam propensos efficit. Accedunt ad hoc nouæ Orientalium Occidentaliumq; Indiarum nauigationes, continuum quoque bellum Africanum, atq; Italicum, quæ nostri magis amplectuntur quam aratri laborēs. Vnde euenit non solum apud nos agriculturam negligi, sed etiam metalla quorum venis adhuc Hispania abundantissime ornatur, ex visceribus terræ non effodi. Cætera quæ Galliæ sunt, veluti lineæ telæ, filum, glastum, facile iudicabis an ea tanti sint, vt cum Hispanicis frugibus conferri possent, quanquam maior pars telarum & filii canabacei, quæ in Hispaniam apportantur, Bataviæ solum producat. Quod ad carnes autem spectat, verius ipsa veritate est, non

tantum in Galliam ex Hispania boues, sed magnam quoque mulorum copiam educi, equos
 etiam, sed furtim, ob regum edicta. Reliqua autem quae sequuntur, futilia sunt, indignaque
 tanta comparatione. Nec hoc contentus Munsterus, ut per omnia suum autorem Villano-
 uanum sequeretur, stomachum in Hispanos euomit, credo re vera, cum nonnunquam ab
 aliquo Hispanorum iniuria aliqua laceffitum fuisse, cum sic in eos verbis debacchetur. Ait
 enim, frugalis vitae Hispani, sicut & Itali (etiam Italos noluit immunes à suo temerario iu-
 dicio) nec tantum cibi & potus, ut Galli & Germani, absumentes, nisi sint inuitati. nam tunc
 se ad saturitatem explent eduliis, quia rara eis & maiore auiditate accidunt conuiuia. Ele-
 gans scomma, & dignum quod topographiis prouinciarum inferatur, quasi Gallorum &
 Germanorum conuiuia, splendida plane & opipara sint habenda. Satis ibi ciborum & po-
 tus, sed externi homines non de copia conqueri solent, sed de lauititia & elegantia. Sed si-
 nus unumquemque patrio more viuere, atrum panem, stipulis, fufuribusque, vna pistis com-
 mitem, foetidam cereuisiam, carnesque salitas, ter quaterque recoctas, affasque, sibi suisque fami-
 liaribus administrare, vel aquam & herbarum placentas. Quod si de numero conuiuiorum
 disputandum est, vincunt Germani & Galli: si de magnificentia, splendore, lauititia, elegan-
 tia, multis modis Galli & Germani ab Italis & Hispanis vincuntur. Ceterum laudes conuiuiorum
 si quae sunt, non ab Hispanis Hispaniae, nec à Germanis Germaniae vindicandae sunt, sed id iu-
 dicium exteris hominibus committendum est. Exitus certe & finis conuiuiorum, hone-
 stior in Italis & Hispanis, quum Germani & Galli eo animo conuiuia aggrediantur, ut vino
 se adimpleant, refarciantque: quo feruente, animus, sensus, iudicium, ratio, reuerentia, gra-
 uitas, sedulitas, prudentia, & alia multa amittuntur: iniuriae, caedes, luxus, stupra, clandesti-
 nae locutiones, consiliorum Principum amicorumque effutitiones, vulnera, plagae, insidiae,
 proditiones, aliaque infinita perpetrantur. Itali & Hispani contra, sic ad conuiuia se ornant,
 ut bene saturi & cibus referti à mensa discedant. Hic tamen si corporis salus repletione gra-
 uetur, animus tamen & ratio, ut accidit in ebriis, minime laeditur. Ita fit, ut qui vinum in-
 temperanter ingurgitant, animum, conscientiam, corpus, honorem, vitam labe tingant.
 Qui autem cibi voraces sunt, corporis tantum saluti noxii sunt. Istis perpensis, iudicet equus
 aestimator, penes quos laus istius rei consistere debeat. Nec mihi ideo ista dicta sunt, quod
 magni esse momenti putem hac in parte vel vinci, vel vincere, sed quod ferre non potui,
 Hispanos tanquam famelicos & coenipetas, nunquam nisi de alieno saturos, à Munstero
 describi. Neque mea dicta à Munstero accipi volo, veluti recriminationem, sed admoni-
 tionem, ut cautius posthac & syncerius in suis scriptis agat. Virum enim cum bonum scio,
 & aliquo vsu familiaritatis mihi cognitum habeo. Nec praetereundum puto id quod deinceps
 idem dicit, cum re non intellecta, multorum etiam sit opinio, quod duriter & inciuiliter
 apud Hispanos aduenae excipiantur, adeo, ut itinere defessi, cibum sibi vicatim quaere-
 re cogantur. Res sic se habet: Olim pandochei Hispaniae ad quos viatores tam peregrini quam
 incolae diuertere solebant, fures atque latrones erant, sicut Germaniae, Galliae, aliarumque
 prouinciarum hodierna die non pauci sunt: quales si non essent, non tam subito in immensum
 ditescerent. Haec perpeditentes catholici Ferdinandus & Elizabeth Castellae & Aragoniae re-
 ges, lege sanxerunt sub magna multa, ne quis cauponum pandocheorumque quicquam praeter
 domesticum seruitium, & cibi coquendi operam, aduenientibus praebere. Pro equis
 autem hordeum, auenam, foenum, stramentum tantum venderet, quarum rerum precium pu-
 blica aestimatione ipsis foribus diuersoriorum inscriptum est, ita ut barbarissimus, & simplex
 homo cuiuscunque nationis, facile intelligat, quid pro domestico seruitio, quid pro equorum
 alimento sine aliqua licitatione hospiti dandum sit. Hospes praeterea tenetur cum aduena in
 forum, & ad propolas procedere, vel aliquem ex suis eo mittere, cuius opera utatur exter-
 nus in eduliorum emptione, quae empta in diuersorio parantur, parataque ipsis, strata men-
 sa, apponuntur. Sic fit, ut discedente aduena, nihil rixarum, oriatur, nihil ei auferatur, nihil
 extorqueatur, cum ipsemet cibos sibi emat, sibi que ex tabulis diuersorio affixis constet,
 quid hospiti annumerandum sit. Haec autem in ciuitatibus & oppidis tantum fiunt: in pa-
 gis & villis, vbi propolae desunt, licet pandocheis edulia vendere pro arbitrio, cetera ex ta-
 bularum tessera indicantur. Haec immanitas non tam fera videtur, quam à Munstero de-
 pingitur. Deinde si ad humanitatem Italicorum Hispanorumque respicias, haec inuenies, cum
 ad eorum ciuitates veneris. Amicitia contracta, officium suum unusquisque gratis offeret:
 quicquid dignum visu sit, ostendet: circumspectis, visisque omnibus, te ipsi in hospitium tuum
 deducunt. At si quaequam illorum, dum gratus esse cupis, in praedio, vel in cena retinere vo-
 lueris, vix ab eis illud impetrabis, id praecautibus ipsis, ne homini peregrino, & sumptui, &
 molestiae sint, Tandem ex viginti, si tot comites habueris, vix unum aut alterum retinebis,
 nec id efficies, donec clare intelligat, ex animo, & non ficto, eos tibi conuiuas velle. Galli contra
 & Ger-

& Germani, ut vetum est, & experti sumus, humanissimi in peregrinos sunt: quicquid visendum in suis ciuitatibus habent, ostendunt, omneque officium benigne exhibent. Sed peractis spectaculis, ubi diuetsorium repetis, siue frigide, siue ardentem ipsos inuitas, faciles eos habes, nec opus est magna contentione precum, idque laudo. est enim illud ingenuæ cuiusdam & candidæ simplicitatis, nihil fictum existimare in verbis inuitatoris. Sed sunt nonnulli improbiore, qui se vltro tuæ mensæ ingerunt, idque magno numero, quos antea nec noueras, nec videras, iiq; non quia amici sunt, sed se amicos aliquando futuros sperant, pro Pythagorica lege omnia futurorum amicorum communia credunt, homines me hercle non male ad ventrem philosophantes. Postremo in Italia, Hispaniaq; dum templa, arces, armamentaria, ædificia, huiusque generis alia inspexeris, vel à domo amici alicuius tui, apud quem hospitaberis, discesseris, si custodibus, vel operariis, aut amici famulis, aliquam gratuitam pecuniolam dare coneris, efficies pro amico, ut inimicus abeas. Tanta est eorum magnanimitas, ut peregrinis hominibus, gratis officium suum exhibere contendant. Et si aliquando talia mûnera istis accipere contingat, id vi coacti, & omnino reluctantes faciunt. At Germaniæ Galliarumve famuli arcium, armamentariorum, templorumq; custodes multo contra, nulla humanitate nec decore seruato, non tantum non recusant, quod facere non nouerunt, sed antea quam offeras, præbent ipsi manus, sic ut qui sub arcis præfecto meretur, ianitor, custos, pincerna, pistor, lotrix, coctus, omnes demum quotquot sunt, prædanti inter se, antequam des, calculis diuidant. Parique modo in familiis amicorum fit. à quibus enim amicis antea quam discedas, omnes famuli inter se computatione lucrum aduentatis liberalitatis diuidunt. quæ res ita increbuit, ut pro dedecore iam non habeatur. Ad istum modum humanitate vrbantateque hæ nationes differunt.

Nunc iudicet Munsterus, & ferat ipse sententiam, & dum mores gentium scribere conatur, edat ea tantum quæ ipse viderit, & certissima habuerit. Mutantur quotidie ciuitates, oppida, mores, viuendique hominum rationes, nec iam Germania Galliaque tales, quales nobis à Cæsare depinguntur, nec tam barbaræ sunt, quod idem æstimare licet de cæteris nationibus. Quid enim hoc tempore minus verum, quod olim verissimum fuit, mercaturâ Germanos ob ferocitatem non exercere, cum hoc tempore nullibi magis Mercurius colatur? Aut eis Solem, Vulcanum, & Lunam deos ascribere, eisdemq; ad annum vigesimum vsque pubertatem inuiolatam esse? Nonne si quis id dicat, vaniora dixerit, quam si quis etiamnum Druides adhuc apud Gallos sacrificia administrare, eosque pro victimis, vel alios homines, vel seipsum immolare, aut Lusitanos lineis thoracibus in bello uti, aut ex intestinis captiuorum hominum futura prædicere, vel hordeaceum vinum bibere, & pro oleo butyrum in conuiujs consanguineorum vsurpare, cum hæc omnia iam euauerint, & alia viuendi ratio introducta sit? Demum si Munsterus nouos nostri temporis hominum mores describere velit, inuisat prouincias, ut ipsi fecimus, ac tunc ea quæ experientia viderit, scribat. Quod si fecisset, non oleo carere Baleares dixisset, non Hispaniam sterilem, non eius incolas immanes, atque in discendo rudes, non Nerium promontorium Celticum vocasset, & in Algarbe, cum in Gallitia sit, pronunciaisset, nec multa alia vana, quæ prætermitto, suo Ptolemæo inseruisset. De his fatis, ne videar incandescere, aut minutias rerum non satis minute tractare. Tamen sciat Munsterus, hanc ipsam Hispaniâ, de qua nunc loquimur, eandem esse, quam ex omnibus prouincijs Cæsar ab initio quæsturæ suæ semper charioræ & electioræ habuit, in qua nullo tempore, ob hominum magnanimitatem, & militaris disciplinæ industriam, Romani deserunt legiones habere, teste Hircio. Quam etiam Vespasianus tanti fecit, ut ei ius Latii tribuere non formidauerit. Hæc numero deuicta à Romanis, ut Cicero de respons. Arusp. asserit, nunquam fuit, sed pietate & religione, quam Romani tunc temporis sibi soli tribuebant. Huic ut cederet terra Cretensis, Iouis incunabulis elata, Plinius iunior in suo Panegyrico voluit. Cuius, inter alia, hæc verba sunt: Adde tot egregias ciuitates, adde culta incultaq; omnia vel fructibus plena, vel gregibus, adde auriferorum opes fluminum, adde radiantium metalla gemmarum. Scio fabulas poetarum auribus mulcendis repertas, aliqua nonnullis gentibus attribuisse miracula, quæ dum sint vera, sint singula, nec iam excutio veritatem: sint, ut scribitur, Gargara prouentu læta tritici, Meuania memoretur armento, Campania censeatur mote Gargano, Lydia prædicetur amne Pactolo, dum Hispaniæ vni, quicquid laudatur, assurgat. Hæc durissimos milites, hæc expertissimos duces, hæc faciendissimos oratores, hæc clarissimos vates parit, hæc iudicium mater, hæc principum est, hæc Traianum illum, hæc deinceps Hadrianum misit imperio. Huic te debet imperium. cedat his terris terra Cretensis, parui Iouis gloriata cunabulis. De hac etiam maxima ductus admiratione Budæus libr. 4. de Asse, cum multorum antiquorum authoritates in medium attulisset, ista loquitur: Ingentia sunt hæc testimonia de opa-

lencia Hispaniæ. Vt terius ait: Multa adnotabimus quæ fide caritura sunt, vt opinor, præsertim apud eos qui omnia, & præterita, & futura, præsentis temporis modulis metiuntur, &c. Infinita enim sunt, quæ hic de laudibus Hispaniæ scribere potuissim, nisi timerem lectori molestam fore lectionis prolixitatē. Quod si quis latius intelligere cupuerit, legat id quod Posidonius, Polybius, Strabo, Iustinus, Solinus, uterq; Plinius. P. Velleius, Paterculus, Vegetius, Florus, Pomponius Mela, Stephanus de Urbibus, Philostratus, Diodorus Siculus, Martianus Capella, Cælius de antiquitatibus, atq; Budæus testatum de Hispania reliquerunt, apud quos & alios nonnullos tales ipsius Hispaniæ laudes reperiet, vt facile iudicaturus sit, nos de hac re plura veraq; dicere potuisse: quod & fecissim, nisi obiectiones nimii in patriam amoris, à maleuolis & infestis hominibus timuissim.

10

ADVECTITIA, QUÆ EX ASIÆ, AFRICÆ, NOVÆ
que terræ prouinciis, Regibus Castellæ & Portugalliæ subditis, quæ innumera sunt, in Hispaniam aduehuntur, ac inde per totam Europam.

Primum in Castellam, ex nouis, vel occidentalibus Indiis, Hispalim magna vis auri deportatur. Argentum. Aurea vasa & argentea, mira dexteritate operata. Vniones. Margaritæ. Smaragdi.

Cyanos, vulgo Turquina.

Casia.

Guaiacum lignum.

Dactyli.

Indidem ex insulis Canaria & aliis locis, saccarū, coria bubula & hircina, psittaci, simia, atq; vestes pennis auium miro artificio contexta, & alia admiratione digna.

20

QUÆ IN PORTUGALLIAM EX PROVINCIIS
sibi subditis aduehuntur.

Singulis annis ex Nigritarum regnis deducuntur Vlyssiponem 10. 12. millia mancipiorum, præter alia ex Mauritania, India, Brisiliæ, aduecta, quæ singula passim decem, 20. 40. 50. aureis ducatis venduntur.

Præterea ex Nigritarum prouincia apportatur magna auri copia.

Gospium. (atq; imagines.)

Ebur, ex eodemq; vasa non ineleganter exculpta,

Hebanum. (ita.)

Mala Getulica, vulgo paracisi grana, seu mala geroria bouum hircorumque.

Panni, mira arte ex palmarum foliis contexti, nec non ex gospio.

Piper longum.

Orixa.

Zibelli (vt vocant) musones feles.

Dactyli palmarum.

Ex Brisilia, lignum quod Brisil vocatur, & vestes auium pennis contexta, ac lecti pensiles, ex gospio, instar retium connodati, & saccarum optimum.

EX INDIA ORIENTALI
& Cathaio.

Piperis annue tricies quadragiesque centena millia pondo, cuius centum libra venduntur Vlyssipone 34. ducatis, supra quartam ducati partem, quæ summa minimū est, duodecim, aut tredecim, aut quatuordecim centenarum millium aureorum ducatorum.

Zingiber.

Muscata myristica, atq; eorum flores.

Cinamomum.

Gariophyllon.

Reubarbarum.

Myrobalani omnium generum.

Casia.

Dactyli Indici, siue Tamarindi, & omnia aroma-

Crocum Indicum.

Lignum aloes.

Sandalis rubri & albi.

Lacha.

Hebanum.

Item gemma omnium generum preciosissima.

Vniones.

Vasa aurea & argentea, mira industria facta.

Panni serici, & aurei.

Tela gospina.

Sericum.

Styrax siue styrace, storax vulgo.

Laserpitium, vulgo Belzoi.

Ambar, gris, vt vocant.

Muscha.

Nuces Indica.

Scutella mira arte ex calce concharū facta, quas porcellanas vocat, quarum nonnulla precio 50. & 60. & 100. ducatorum venduntur, & alia infinita apportantur, quæ ob prolixitatem emitto.

Elephantes quoq; quinque, vel sex tēpore felicitis Regis Emanuelis in aë allati sunt, quorum, dum puer ipse prudentissimū Regis ab intimis cubiculis esset, tres simul vidi, atq; Rhinocerotē unum, qui omnes Regem ipsum equitantē præcedebant. Certamini etiam vnus istorum Elephantū cum Rhinocerote, interfuit: spectaculum sane admiratione dignum, in quo Elephas succubuit. Quem ludæ Rex ipse felicissimū Emanuel Vlyssipone præbuit, anno (si bene memini) 1515. vel 16.

30

40

Ex In-

Ex Insulis Madeira Hesperidum, Sancti Thomæ, principis, atque aliis magna sacchari copia. Glastum quoque & gossipium ac frumentum ex his insulis vehitur. Ex Brisilia, ac Nigritarum prouincia, psittacorum, cercopithecorum, simiarum, aliorumque miraculorum, ingens turba apportatur.

Hæc sunt quæ de fertilitate, opibus, nobilitateque Hispaniæ, à me, Nanni doctissime, scire petisti: quæ, te uolente iubenteq; eâ lege scripsimus, ut omnibus ius faceremus castigandi, mutandi, augendi, quod mirifice exoptamus, haud ignari, plurima esse à nobis omiffa, quibus Hispania ornatur, & celebrari possit. Tu interim uiue, & vale, bonique consule. Louanii 12. Cal. Decemb. Anno 1541.

10

MICHAELIS RITII NEAPOLITANI DE REGIBVS HISPANIAE LIBRI TRES.

LIBER PRIMVS.

29

HISPANIAE veterem formam mutari sæpe contigit. Initio reges eam habuerunt ex gente Curetum, Gargoris, eiusq; nepos ex filia stupro conceptus Abbas. Nam Geryonem licet historia Diodori memoret, equidem fabulosum putarè, nisi grauis autor Trogus accederet. Hispalum vero de cuius appellatione suspicantur Hispaniæ nomen inditum, longa ætas obruit. Post multa demum secula, Carthaginenses occuparunt eius imperium, quibus bello Punico secundo pulsus, Romani duas in prouincias vniuersam diuiserunt, in Bæticam & Tarraconensem, Iuridicosque conuenus undecim: mansitque is rerum status ad Atulam vsque, qui per legatos vltiorem subegit Hispaniam. Quam falso quidam prodiderunt esse dictam ab Hunnorum ducibus quos illi sua lingua memorant Hispanos, quum certa temporum ratio refragetur. Iterum deniq; sub regibus aliquando in regna quinque distributa est: primum Legionis & Castellæ, secundum Aragonum, tertium Nauaræ, quartum Portugalliz, quintum Bæticæ quam Granatam perhibent. Itaque Mauris qui Bæticam tenuerunt omissis, Legionis & Castellæ regum stemma prosequemur, vnde manasse Christianos reges autumo. Quorum nostro proposito debita relatio est. Bæticæ rerum potiebantur Wandali, Sueuique Lusitaniz, quas Romanis opibus attenuatis in potestatem redegerant, quum Gothi sub auspiciis Athanatici qui primus eius gentis rex fuisse proditur, Hispaniæ fines ingressi, sedes posuerunt anno dominicæ salutis trecentesimo quadagesimo tertio: quumque regnasset annis tredecim, diem clausit, Hispanique recepti sunt Theodosii Cæsaris virtute, qui Gothos annis duodeuiginti imperata facere coegit, & in officio continuit. Exinde Gothi quum descuissent ab imperio, Regem sibi creant Alaricum Pannonem de gente Balthorum, qui præterquam quod Hispaniæ partem sibi vendicauit, & Thraces & Germanos variis affecit cladibus, in Italiam ductis copiis, Romanam, Campaniamque, & Apuliam redegit in potestatem. Sed vigesimotertio sui principatus anno, repente fato functus est in Brutiis, deriuatoque captiuorum labore Basento Cosentiz præterfluente, in eius alueo conditus est. Athaulfus, incertum nepos Alarici, an necessarius, in defuncti locum substitutus est, & apud Gothos regnauit, qui licet Hispanis & aliis Europæ gentibus imperarent, Gothorum tamen Reges adusque Pelagium, de quo post, omnes appellati sunt. Athaulfus itaque Gallam Placidiam Honorii Romani principis sororem matrimonio sibi iunxit. Nec amplius annis quinque rerum potitus, apud Barcinonam à militibus suis obruncatur. Successit ei Sigericus à stirpe propior (vt aiunt) isque anno post obiit. Exinde gubernacula suscepit Walia, cuius adusque tempora Wandali, quos ab initio, fines Hispaniæ tenebant, donec eorum Rex Gensericus in Aphricam traiecit, occasionemque nactus Walia, pulsus ex Hispania qui domi remanserant Wandalis, quicquid in eorum iura concesserat, in suam ditionem redegit, subitaque vi morbi correptus, anno tertio regni sui fato functus est. Itaque res ad Theodoricum defertur. is tertio post anno, sociis Etio patricio, & Meroueo Francorum Rege, dum pro Romanis aduersus Attilam pugnaret Hunnorum Regem, in